

Legyen Apponyi!

VISSZHANG - LXV. évfolyam, 7. szám, 2021. február 19.

Mélyi József mint mindig, tartalmas [esszét írt](#), most (*ÉS*, 2020/51–52., dec. 17.) éppen Trianon kapcsán; centenáriumi, és mégis, alig születik új köztéri alkotás, pedig féltő volt, hogy az egész országot elárasztják az évfordulón ilyen-olyan művek. Nyilvánvaló, hogy a pandémia végleg betette a kaput. Pedig valóban nagyon fontos évforduló, visszafordíthatatlan és örökké fájó.

Viszont nem kell ragaszkodnunk a kerek számokhoz. Fölállítható, fölállítandó egy szobor – és egy másik – Budapest kellős közepén!

A nyolcvanas évek közepét írtuk. Zsúfolásig megtelt a piros hetes busz a Móricz Zsigmond körtéren. A hátsó traktusban megannyi kéz próbált belekapaszkodni a rúd vertikálisába. Utoljára, első látásra finom, úri hölgy szállt föl. Haja válláig ért, frissen dauerolt, nem volt hófehér, inkább ezüstösön csillogott. Száján visszafogottan vöröslött a rúzs. Elkaptam a kezem, így tudta megmarkolni a kapaszkodót. Kezét egyetlen pigmentfolt sem csúfította. Csönd volt, unott bámészkodás, csak a motor monoton zúgása álmosított a padozat felől. Pontosan a kellő hangerővel a hölgy megszólalt. – Nem tudja valaki, hány megállóra van a gróf Apponyi tér? – Még a motorhang is elnémult, férfiak és nők úgy nézték a közeledő Dunát, mintha sosem látták volna. Fölhajtottunk a Erzsébet hídra. Az úrinő biztosan látta még a fölrobbantott régít, Európa talán legszebb hídját, melynek pesti pilonja még a hatvanas évek elején is állt, a budai valószínűleg belezuhant a Dunába. Lánchíd volt ez is, mint ama Széchenyié. Megszólaltam. – Hölgyem, most tessék leszállni! – A nyíló ajtóból először szálltam le, és nyújtottam a kezem. – Nagyon kedves, uram – mondta, és azonnal körülnézett. Nagyon régen járhatott itt. A királyi bérpalota feketére kormozódott homlokzata sötét árnyékot terített a megállóra és még azon is túl. A hölgy a Klotild-palota felé nézett, de leginkább a Belvárosi Kávéház előtt tátongó hiátusra. Köszönt, és mégis elindult abba az irányba. Megtorpant, és balra vette az irányt. Finom léptekkel fordult a Veres Pálné utcába.

Ez volt mindannyiunk „Felszab” tere. Magam sosem ejtettem ki ezt a szót, pedig az Ecclesia Szövetkezetben árultam a papi kegytárgyakat a Ferenciek tere helyett a Károlyi Mihály utcában, 1976-ban.

A rendszerváltáskor egy meglehetősen szerencsétlen ötlet alapján az egész tér a Ferenciek nevet kapta. Benne a gróf Apponyi Albertet, az északi Klotild végében a Kígyó teret. A Károlyi Mihály utcából az Irányi utca és a ferences templom között ismét Ferenciek tere lett. Kusza ügy, de ma már teljesen mindegy. De mégis: mit hiányolt ez a régmúltból egyszer csak fölbukkanó idős dáma? Gróf Apponyi Albert mellékalakkal díszített bronzszobrát. Hová lett? Talán ez is beleömlött a hatalmas Sztálin-szoborba? Archív képen láttam, és a túloldalt is. A volt Kígyó téren Pázmány Péter kőszobra magasodott. „Az 1944–45-ös ostrom ugyan nem tett nagyobb kárt benne, szerencsésen átvészelte az 1945-ös szobordöntési hullámot is. 1949-ben azonban a klerikális reakció elleni harc jegyében eltávolították. Igaz, legalább nem törték össze, hanem szakszerűen darabokra szedve a talapzattal együtt raktárba vitték. (Prohászka László: *Szoborhistoriák; Városháza*, 2004). A mű ma is látható. Régi fényében hirdeti az Isten mindenkori jelenlétét. A Baross utca menti Horváth Mihály téren, szemben a józsefvárosi templommal. Daru nyilván akad, csak meg kell ragadni, és visszaállítani eredeti helyére. Ha már megtörtént a rendszerváltás... A gróf szobrát szeretné valaki megcsinálni. Tévéinterjúban közölte Klig Sándor 75 éves, Munkácsy Mihály-díjas szoborművész. Hogy ez volna még a nagy álma. Hát rajta! Miniszterelnök úr, főpolgármester úr, az ügy pártsemleges. Intézkedjenek! Ha már leveleimre nem válaszolnak. Azért mindent nem ural a COVID-19. Kövessék az egészségügyisek példáját. Nagy lendület, semmi kifogáskeresés! Budapest eme tere valóban fölragyogna!

